

CBSE X	MT EDUCARE LTD. SUBJECT : SANSKRIT QUEST- I (Semi Prelim - II) PORTION : Ch. 7-11, FULL GRAMMAR MODEL ANSWER PAPER	Marks : 80 Time : 3 hrs.
Date :		

खण्ड: 'क' अपठितांश - अवबोधनम्	
A.1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत ।	
अ) एकपदेन उत्तरत । (केवलं २)	2
(i) चित्रकलायाम् ।	
(ii) माधवपुरे ।	
(iii) धनलुब्धः ।	
(iv) कुशलचित्रकाराः ।	
(v) राजदर्शनम् ।	
ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत । (केवलं २)	4
(i) चित्रकाराः राज्ञः कलाप्रियस्य गुणज्ञतया उदारतया च अतीव सन्तुष्टाः भवन्ति ।	
(ii) द्वारपालः मनसि अकरोत् “अहमेव चित्रकारानेतान् राजसभां प्रवेशयामि । तेनैव ते विपुलं धनं विन्दन्ते । तर्हि मयापि तेभ्यः धनं लब्धव्यम्” इति ।	
(iii) द्वारपालः सर्वान् चित्रकारान् पारितोषिकस्यार्थं याचितुं प्रारभत ।	2
स) यथानिर्देशम् उत्तरत । (केवलं ४)	
(i) (क) भूपतिः	
(ii) (ब) उदारता	
(iii) (क) चित्रकारः	
(iv) (क) चित्रकारेभ्यः	
(v) (अ) अहम्	2
द) कलाप्रियः भूपतिः ।	
खण्ड: 'ख' रचनात्मकं कार्यम्	
A.2. 'मित्रं' प्रति अधोलिखितं पत्रं मञ्जूषा-प्रदत्तशब्दैः पूरयित्वा पुनः लिखत । दिनचर्यायै पुत्रं प्रति पित्रा लिखिते पत्रे रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत पत्रं च उत्तरपुस्तिकायां पुनः	5

	<p>लिखत । चण्डीगढ़तः दिनाङ्कः १२/५/२०१७ प्रिय पुत्र सुशान्त ! (१) आशिर्वाद भवतः पत्रेण ज्ञातं यत् एकादश-कक्षायां विज्ञान-विषयस्य चयनं कृत्वा अति (२) परिश्रमं करोति । इति शोभनम्, परम् अहं भवतः स्वास्थ्याय (३) चिन्तितः अस्मि । शरीरम् एव सर्वकार्याणि (४) साध्यितुं साधनम् अस्ति । भवान् प्रतिदिनं व्यायामं योगासनं च स्वदिनचर्यायां सम्मिलितं कुर्यात् । पठनेन सह (५) क्रीडायाः अपि तस्यां स्थानं भवेत् । नित्यं समाचारपत्रस्य पठनं ज्ञानवर्धनाय आवश्यकम् । प्रतिदिनं विषयस्य अध्ययनेन अभ्यासेन च (६) परीक्षा-समये विद्यार्थी व्यग्रः न भवति । एतदर्थं भवतः (७) समय-सारिण समुचिता स्यात् । समये जागरणं समये च (८) शयनम् आवश्यकम् । कार्याणि अनेकानि परम् उचिता समय-व्यवस्था एतानि सर्वाणि कार्याणि (९) पूरयितुं शक्नोति । ईश्वरः भवतः कल्याणं कुर्यात् इति प्रार्थये । भवतः पिता (१०) उमाशङ्करः</p> <p>A.3. मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया चित्रं दृष्ट्वा पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन लिखत ।</p> <p>(i) एका महिला मत्स्यान् क्रीणाति । (ii) सा मूल्यं ददाति विक्रेता / धीवरः तत् स्वीकरोति च । (iii) भारवाहकः भारं मस्तके ऊढ्वा फलानि नयति । (iv) एकः विक्रेता फलानि विक्रीणीते ग्राहकः तानि फलानि गृह्णाति च । (v) उपाहारगृहस्य पुरतः एकः सूदः खाद्यपदार्थं पचति । (vi) कः अपि बालकस्य हस्ते वायुकोषौ वर्तेते ।</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>मञ्जूषाप्रदत्तशब्दानां साहाय्येन निम्नलिखितं विषयम् अधिकृत्य पञ्चभिः संस्कृतवाक्यैः एकम् अनुच्छेदं लिखत ।</p> <p>‘मम प्रियः कविः’ इत्यस्मिन् विषये मञ्जूषायाः सहायतया सरल संस्कृते पञ्चवाक्यानि लिखत ।</p> <p>(i) मम प्रियः कविः कालिदासः अस्ति । सः सप्तरचनाः कृतवान् । (ii) तस्य सर्वासु रचनासु अभिज्ञानशाकुन्तलं नाटकं श्रेष्ठं मन्यते । (iii) सः, विक्रमादित्यस्य राजसभायां कविः आसीत् । (iv) अस्य सर्वासु रचनासु प्राचीनभारतीया संस्कृतिः सुरक्षिता अभवत् । (v) असौ भारतस्य ‘शेक्सपियरः’ इति मन्यते ।</p>	10
--	---	-----------

खण्ड: 'ग'		
अनुप्रयुक्तव्याकरणम्		
A.4.	अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कुरुत । (केवलं ४) (i) अर्वाचिनमहाराष्ट्रस्य भाग्यरेषैव अस्ति । (ii) जगच्छिवानि भवेयुः । (iii) सोमशर्मा नाम धनिकः + वणिक् आसीत् । (iv) जयद्रथः तु धनुर्धरैः + आच्छादितः । (v) दिल्लीनगरे षण्णमासाः तु उष्णाः भवन्ति ।	4
A.5.	अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । (केवलं ४) (i) (ब) पशवः च पक्षिणः च (ii) (क) सस्नेहम् (iii) (क) दुग्धम् इव धवलानि (iv) (अ) धनुर्विद्यापारङ्गतः (v) (अ) पीतम् अम्बरं यस्य सः	4
A.6.	अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । (केवलं ४) (i) (क) अवक्र + टाप् (ii) (क) धावन्तः (iii) (अ) दण्डनीयाः (iv) (क) बुद्धिमन्तः (v) (ब) हसितव्याः	4
A.7.	मञ्जूषायां प्रदत्तैः पदैः वाच्यपरिवर्तनं कृत्वा अधोलिखितं संवादं पुनः लिखत । शिक्षकः - अमन ! गत्वा पश्य (i) छात्राः किं कुर्वन्ति ? अमनः - छात्रैः तु (ii) लेखः लिख्यते । शिक्षकः - किं त्वं लेखं (iii) लिखसि ? अथवा अधोलिखितानां वाक्यानां वाच्यपरिवर्तनं कुरुत । (i) त्वया उद्यानं कदा गम्यते ? (ii) कृष्णः मातरं पूजयति । (iii) श्यामेन जलं पीयते ।	3

<p>A.8.</p>	<p>एतेषु वाक्येषु अङ्कानां स्थाने कालबोधकशब्दाः लिखत । (केवलं ४) दूरदर्शनस्य समाचाराणां समयसारिणी ।</p> <p>(i) 'हिन्दी' समाचाराः प्रातः सार्धअष्ट वादने प्रसार्यन्ते । (ii) 'संस्कृत' समाचाराः प्रातः सपाद दश वादने प्रसार्यन्ते । (iii) 'आङ्गल' समाचाराः प्रातः पादोन एकादश वादने प्रसार्यन्ते । (iv) 'मराठी' समाचाराः मध्याह्ने द्वादश वादने प्रसार्यन्ते । (v) 'उर्दू' समाचाराः मध्याह्ने सार्ध द्वादश वादने प्रसार्यन्ते ।</p>	<p>2</p>
<p>A.9.</p>	<p>मञ्जूपायां प्रदत्तैः उचितैः अव्ययपदैः अधोलिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि पूर्यत । (केवलं ४)</p> <p>(i) अहम् एव सर्वत्र सुलभः । (ii) तस्मात् प्राणेषुः अपि सदाचारः विशेषतः रक्षेत् । (iii) नूनं तव पुत्राः वीरगतिम् एव प्राप्ताः । (iv) अत्र अनेके प्रमुखोत्सवाः । (v) अहं खलु कालः ।</p>	<p>4</p>
<p>A.10.</p>	<p>अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदम् अशुद्धम् अस्ति । अशुद्धं पदं संशोध्य पुनः लिखत । (केवलं ४)</p> <p>(i) त्वं कदा नाटकं द्रक्ष्यसि ? (ii) वृक्षात् अनेकानि पत्राणि पतन्ति । (iii) तस्यां निशायां मम गृहे चौरः आगच्छत् । (iv) तव गृहं कः आगच्छति ? (v) युवां किमर्थम् अहसतम् ?</p> <p style="text-align: center;">खण्डः 'घ' पठित - अवबोधनम्</p>	<p>4</p>
<p>A.11.</p>	<p>अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत ।</p> <p>अ) एकपदेन उत्तरत । (केवलं २)</p> <p>(i) ओरिया । (ii) लामासम्प्रदायस्य । (iii) अप्रैल मासे ।</p> <p>ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत । (केवलं १)</p> <p>(i) 'मोपिन' इति पर्वणि जनाः परस्परं मुखे कपोले च शालिचूर्णं लिम्पन्ति । (ii) ओषणं पर्व समं 'साइकेन' अन्यत् पर्व अस्ति ।</p>	<p>2</p>

स)	प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत । (केवलं ४)	2
(i)	(क) साधु	
(ii)	(ब) देवः	
(iii)	(ब) वक्तवतु	
(iv)	(अ) सम्पद्यते	
(v)	(क) प्रमुखम्	
A.12.	अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।	2
अ)	एकपदेन उत्तरत । (केवलं २)	2
(i)	सदाचारः ।	
(ii)	अपि ।	
(iii)	प्रथमः ।	
ब)	पूर्णवाक्येन उत्तरत । (केवलं १)	2
(i)	आचारः प्रथमः धर्मः इति विदुषां वचः ।	
(ii)	प्राणेभ्यः अपि सदाचारः विशेषतः रक्षेत् ।	
स)	निर्देशानुसारम् उत्तरत । (केवलं ४)	2
(i)	(अ) प्रथमः	
(ii)	(अ) तस्मात्	
(iii)	(ब) विदुषाम्	
(iv)	(अ) सदाचारः	
(v)	(क) प्राणेभ्यः + अपि	
A.13.	अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।	2
अ)	एकपदेन उत्तरत । (केवलं २)	
(i)	राजहंसः ।	
(ii)	काकः ।	
(iii)	कर्कशः काकाशब्दैः ।	
ब)	पूर्णवाक्येन उत्तरत । (केवलं १)	2
(i)	काकस्य वर्णः कृष्णः ।	
(ii)	काकः मेध्यम् अमेध्यं सर्वमेव भक्षयति ।	

<p>स) प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत । (केवलं ४)</p> <p>(i) (ब) काकाय</p> <p>(ii) (क) काकः</p> <p>(iii) (अ) कृष्णः</p> <p>(iv) (अ) द्वितीया</p> <p>(v) (ब) भक्षयति</p>		2
<p>A.14. रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत । (केवलं ४)</p> <p>(i) कः कां कथयति त्वं कटु क्वणसि ?</p> <p>(ii) अरुणाचले कीदृशानि स्थलानि सन्ति ?</p> <p>(iii) कस्य आयुः शतं वर्षाणि ?</p> <p>(iv) कस्मिन् अनेकबौद्धविहाराः सन्ति ?</p> <p>(v) काकपिकयोः भेदः कदा ज्ञायते ?</p>		4
<p>A.15. मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा अधोलिखित-श्लोकयोः अन्वयं पूरयत ।</p> <p>(i) पिता यच्छति पुत्राय बाल्ये विद्याधनं महत् । पिताऽस्य किं तपस्तेपे इत्युक्तिस्तत्कृतज्ञता ॥</p> <p>अन्वयः : पिता (i) पुत्राय बाल्ये (ii) महत् विद्याधनं यच्छति । अस्य (पुत्रस्य) पिता किं (iii) तपः तेपे इति उक्तिः (iv) तत्कृतज्ञता ।</p> <p>(ii) सर्वस्तरतु दुर्गाणि, सर्वो भद्राणि पश्यतु । सर्वः कामानवाप्नोतु सर्वः सर्वत्र नन्दतु ॥</p> <p>अन्वयः : सर्वः (i) दुर्गाणि तरतु, सर्वः (ii) भद्राणि पश्यतु । सर्वः (iii) कामान् अवाप्नोतु, सर्वः (iv) सर्वत्र नन्दतु ।</p>		4
<p>A.16. अधोलिखितानां कथनानां समुचितं भावं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । (केवलं ४)</p> <p>(i) (ब) प्रातःकालः</p> <p>(ii) (अ) समयः</p> <p>(iii) (क) वामहस्तेन</p> <p>(iv) (ब) व्यवस्था</p> <p>(v) (अ) कठोराम्</p>		4

